

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาระดับการใช้กระบวนการพยาบาล ปัญหาและอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจิตเวชและเปรียบเทียบการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจิตเวชที่มีประสบการณ์การทำงานและการได้รับการฝึกอบรมที่ต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานกับผู้ป่วยจิตเวชอย่างน้อย 1 ปีและปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช สังกัดกรมสุขภาพจิต กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (proportional stratified sampling) จำนวน 275 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการใช้กระบวนการพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดของวาร์คาร์ลอริส (Varcarloris, 1998) จำนวน 77 ข้อ มีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 ข้อใหญ่มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบมีและไม่มีและคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ค่าดัชนีความตรงของเนื้อหาเท่ากับ .87

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดสอบความเชื่อมั่นจากพยาบาลวิชาชีพที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสวนปรุงเชียงใหม่จำนวน 20 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการใช้กระบวนการพยาบาลทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ 0.97 และแบบสอบถามปัญหาอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาลหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (K-R 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและโดยทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงพยาบาลจิตเวชทั้ง 9 แห่งตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้และเพิ่มจำนวนแบบสอบถามตามจำนวนที่คาดว่าจะได้รับแบบสอบถามกลับมาไม่ครบร้อยละ 20 ของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแห่งรวมเป็นจำนวน 330 ฉบับได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 290 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 87.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพมีอายุเฉลี่ย 36.35 ปีโดยมีอายุ 30-39 ปีมากที่สุดร้อยละ 63.79 รองลงมา คือกลุ่มอายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.93 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีเท่ากับเทียบเท่าปริญญาตรีคือร้อยละ 46.90 มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ 38.62 รองลงมาคือมีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปีคิดเป็นร้อยละ 34.13 และเคยได้รับการอบรมเรื่องกระบวนการพยาบาลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 51.0 เคยได้รับการอบรมเฉพาะเรื่องกระบวนการพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 37.6 และไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องกระบวนการพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 11.4

2. ระดับการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลจิตเวช กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพมีการใช้กระบวนการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $SD=.56$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการใช้กระบวนการพยาบาลในด้านการประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยทางการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลและการประเมินผลการพยาบาลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11, 4.19, 4.05, 4.24$ และ 4.35 ; $SD=.58, .72, .83, .54$ และ $.62$ ตามลำดับ)

3. ปัญหาและอุปสรรคของการใช้กระบวนการพยาบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพร้อยละ 74.50 มีปัญหาในการใช้กระบวนการพยาบาล เนื่องจาก

อุปสรรคทางด้านบุคลากรพยาบาลขาดความรู้ ขาดทักษะ และไม่ชอบใช้กระบวนการพยาบาลในขั้นตอนการวินิจฉัยทางการพยาบาลร้อยละ 55.20, 62.80, และ 39.70 ตามลำดับ

อุปสรรคทางด้านระบบบริหารจัดการร้อยละ 79.70 จากการไม่มีการนิเทศที่เป็นระบบ ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ เป็นแบบอย่างในการใช้กระบวนการพยาบาลมากที่สุดร้อยละ 52.80 และรองลงมามีอุปสรรคจากการไม่สะดวกในการเขียนรายงานการใช้กระบวนการพยาบาลร้อยละ 42.40

อุปสรรคทางด้านสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ร้อยละ 65.20 จากไม่มีรูปแบบการบันทึกทางการแพทย์ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถบันทึกได้ครบถ้วนถูกต้องมากที่สุดร้อยละ 39.00 และรองลงมาคือ การไม่มีคู่มือการเขียนข้อวินิจฉัยไว้ประจำหอผู้ป่วยร้อยละ 38.30

4. กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลจิตเวชที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการใช้กระบวนการพยาบาลไม่แตกต่างกันและพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลจิตเวชที่ได้รับการฝึกอบรมที่ต่างกันมีการใช้กระบวนการพยาบาลต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ใช้เป็นแนวทางในการกระตุ้นและเน้นให้พยาบาลวิชาชีพเห็นความสำคัญของการใช้กระบวนการพยาบาลขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติการพยาบาลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การพยาบาลที่มีคุณภาพ

2. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการนำกระบวนการพยาบาลมาใช้และเป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้กระบวนการพยาบาลกับผู้ป่วยจิตเวช

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะปริมาณการใช้ไม่ได้ศึกษาถึงคุณภาพหรือประสิทธิภาพของการใช้

2. เป็นการศึกษาข้อมูลจากการรายงานของพยาบาลซึ่งข้อมูลอาจมีการ error จาก Social desirability

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารทางการแพทย์ควรมีการกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ

2. ผู้บริหารทางการแพทย์ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับต่างๆ รับผิดชอบการดำเนินการนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลและทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ให้คำ

ปรึกษา ตรวจสอบควบคุมและประเมินผลการใช้กระบวนการพยาบาลให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน

3. ควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและมีประชุมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้แก่พยาบาลทุกระดับเกี่ยวกับการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลให้ครบทุกขั้นตอนโดยเน้นความรู้และทักษะในการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะขั้นตอนการวินิจฉัยทางการพยาบาลให้แก่พยาบาลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้กระบวนการพยาบาลและควรมีการติดตามผลของการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ในการปฏิบัติว่ามีปัญหาอะไรเพื่อร่วมแก้ไขปัญหานั้น

4. ผู้บริหารทางการพยาบาลควรมีการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ทักษะ ให้แก่ผู้นิเทศระดับต่างๆ ให้สามารถทำหน้าที่นิเทศให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ เป็นแบบอย่างในการใช้กระบวนการพยาบาลและมีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

5. ผู้บริหารทางการพยาบาลควรพิจารณาปรับปรุงแบบฟอร์มการบันทึกทางการพยาบาลในทุกขั้นตอนให้สั้นกระชับรัด ลดความซ้ำซ้อนและสามารถกระทำได้ในเวลาอันรวดเร็วเหมาะสมง่ายต่อการบันทึกและมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแบบฟอร์มที่ใช้อยู่และฝึกปฏิบัติจริงในการเขียนบันทึกทางการพยาบาลให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันเพื่อสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติสามารถบันทึกได้ครบถ้วนและถูกต้อง

6. ผู้บริหารทางการพยาบาลควรให้ความสำคัญในการจัดทำคู่มือการกำหนดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลเฉพาะ โรคและโรคที่พบบ่อยไว้ประจำหอผู้ป่วยเพื่อให้พยาบาลผู้ปฏิบัติสามารถนำมาใช้ได้อย่างถูกต้อง สะดวกและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโดยการศึกษาจากการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติจริง และการบันทึกทางการพยาบาลที่เป็นลายลักษณ์อักษร

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยอื่นเช่น บุคลิกภาพของพยาบาล สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและบรรยากาศขององค์กร โดยให้ส่งแบบสอบถามถึงผู้วิจัยโดยตรง

3. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการนิเทศการใช้กระบวนการพยาบาลของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลจิตเวชตามการ ประเมินตนเอง และตามการประเมินของผู้ได้บังคับบัญชาโดยให้ส่งแบบสอบถามถึงผู้วิจัยโดยตรง